

WEEK19

NEDERLANDS DAGBLAD : 15 MEI 2021

Valse papieren

4 : INTERVIEW

MIRJAM EN DORIET BEGEMANN WERDEN IN 1979 SAMEN GEADOpteERD VANUIT INDONESIA, ALS ZUSSEN. DIT JAAR WEES EEN DNA-TEST UIT DAT ZE HELEMAAL NIET VERWANT ZIJN. 'IK HOOpte ERGENs NOG DAT IK ONGELIJK HAD, MAAR HET WAS ALLEMAAL HARTSTIKKE ILLEGAAL.'

8 : ACHTERGROND

Daar ligt alles plat

Geen microchips meer? Dan ook geen laptops, geen telefoons, geen auto's en geen vliegtuigen. 'De hele wereld is verslaafd aan chips.'

10 : INTERVIEW

Stil protest voor Moria

Cornelis Bos tekent de tenten van Moria om te protesteren tegen de situatie daar. 'Ik vind het heel verdrietig dat het ons niet lukt om de vluchtelingen goed verder te helpen.'

14 : PORTRRET

Open blik, dito hart

Jan Pronk is geluidstechnicus én fractievoorzitter van de ChristenUnie in Renswoude. 'Ik vraag mijn klanten altijd: wat wil je aan de mensen vertellen? Ze stoppen hun ziel in een project.'

WEEK 19

‘Onze dossiers
kunnen de
prullenbak in. Ze
bieden geen enkel
aanknopingspunt in
onze zoektocht.’

Gesjoemel met levens

TEKST AALDERT VAN SOEST BEELD DICK VOS, BSHARP-MEDIA.NL

Mirjam en Doriet Begemann werden geadopteerd als biologische zussen, maar daar bleek niks van te kloppen. Ze zijn blij met de excuses van het kabinet voor misstanden in de adoptiepraktijk, maar vinden dat er nog steeds niet genoeg gebeurt. 'We bonzen op de deur van een overheid die niet opendoet.'

In de geboorteverklaringen van Mirjam en Doriet Begemann staan dezelfde namen: moeder Rasami en vader Slamet. Toen Mirjam (43) en Doriet (41) in 1979 samen werden geadopteerd vanuit Indonesië, twijfelde niemand eraan dat ze zussen waren. Toch waren in minimaal één van de twee verklaringen de namen vervalst.

Als jong meisje voelde Doriet al aan dat het verhaal niet klopte. 'Toen ik zeven jaar was, zei mijn adoptiemoeder dat het zo fijn voor me was dat ik samen met Mirjam ben geadopteerd. Zodoende zou ik altijd een biologische zus hebben. "Ze is mijn zus niet", heb ik toen gezegd. Dat wist ik gewoon zeker.'

Pas 34 jaar later kwam de officiële bevestiging, nadat de zussen een DNA-test hadden gedaan. 'Ik heb er heel lang over gedaan om emotioneel klaar te zijn voor een DNA-test', vertelt Mirjam. Pas toen haar jongere zus het in november voor de zoveelste keer vroeg, voelde ze zich er sterk genoeg voor. De uitslag kwam in januari: geen enkele biologische verwantschap. Doriet bleek voor het grootste gedeelte Chinees, iets wat ze altijd al dacht, terwijl Mirjam echt Indonesische roots bleek te hebben.

Een echte verrassing was de uitslag niet meer, na alle misstanden in de adoptiepraktijk die inmiddels bekend waren geworden. 'Toch vond ik het fijn dat die bevestiging er was', zegt Mirjam. 'Je moet het op een gegeven moment zwart-op-wit hebben. Ook voor Doriet vond ik het belangrijk. Zij heeft lange tijd een eenzame strijd gevoerd. Nu was duidelijk dat ze gelijk heeft gehad.'

Doriet: 'Ik hoopte ergens nog dat ik ongelijk had. Nu weet ik zeker: onze dossiers kunnen de prullenbak in. Ze bieden geen aanknopingspunt voor de zoektocht naar mijn afkomst. Dat kwam toch hard binnen. Het was allemaal hartstikke illegaal.'

domineesgezin

Mirjam en Doriet groeiden op in een gezin met vijf adoptiekinderen. Hun oudste broer had een Nederlandse achtergrond, de andere vier kwamen uit Indonesië. Het was een domineesgezin: vader was ten tijde van hun adoptie vrijgemaakt-gereformeerd predikant in Bunschoten. Enkele jaren later verhuisden ze naar Zuidhorn. 'Ik heb een correspondentie gevonden van mijn vader met andere predikanten over het dopen van geadopteerde kinderen', vertelt Doriet. 'Daar was niet iedereen het mee eens. Gelovige kinderen worden geboren uit gelovige ouders, was de redenering van tegenstanders. Wij als adoptiekinderen zouden niet tot het zaad van Abraham behoren.'

Op latere leeftijd discussieerde ze ook wel over adoptie met anderen uit de kerk. De discussie werd sterk teruggevoerd op wat er in de Bijbel staat, herinnert ze zich. 'In de Bijbel staat geen voorbeeld van een adoptie, zeiden sommigen. Ik antwoordde dan dat Jezus ook was geadopteerd, omdat Jozef niet zijn biologische vader is. Destijds stond ik nog open voor zulke gesprekken, nu zou ik ze gelijk afkappen. Mensen vergaten weleens dat zulke discussies mij persoonlijk raakten.'

Voor Mirjam zijn de doop en adoptie sterk met elkaar verweven. Toen ze 32 jaar was, liet ze zich opnieuw dopen als volwassene. 'Als je uit een vrijgemaakt nest komt, is het niet niks om dat te doen', vertelt ze. 'Maar voor mij was het een goede keus. Ik ben twee keer geadopteerd: één keer door mijn aardse ouders en één keer door mijn hemelse Vader. Die doop als volwassene heeft me geholpen om rust te vinden over het feit

dat ik geadopteerd ben en dus niet weet waar ik vandaan kom. Ik had daardoor ook minder de behoefte om op zoek te gaan naar mijn afkomst.'

tegenwerking

De twee zussen hebben een totaal verschillende weg afgelegd in de omgang met hun adoptieverleden. Terwijl er bij Mirjam berusting kwam, ontstond bij Doriet een oerdrang om te weten waar ze vandaan komt. 'Voor mij begon dat toen in 1993 mijn vader overleed', zegt ze. 'Ik ben toen op zolder gaan zoeken en vond daar mijn adoptiepapieren. Daarin las ik heel gekke dingen, zoals de leeftijd van onze biologische ouders. Bij de geboorte van Mirjam waren ze 30 en 25 jaar oud. Anderhalf jaar later waren ze dat nog steeds. Ook kwamen de handtekeningen op de formulieren niet overeen.'

Het was het begin van een lange zoektocht, met veel tegenwerking. Zoals bij het Fiom, de belangenorganisatie voor mensen met afstammingsvragen. 'Die zeiden: misschien willen je ouders niet dat je hen vindt. Ze vonden dat ik eerst in therapie moest, voordat ze namens mij een zoekopdracht wilden plaatsen. Dat wilde ik niet. Het is mijn recht om mijn biologische ouders te zoeken, daarvoor zou ik niet eerst door die ballotagecommissie moeten.' In 2004 schakelde ze daarom het programma *Spoorloos* in, maar ook die redactie kon niets vinden.

Ondertussen zat Mirjam in een totaal ander proces. 'Ik was gericht op het hier en nu. Verhuizen, kinderen krijgen, toekomstplannen. Toen Doriet me voor het eerst vroeg om een DNA-test te doen, was ik net moeder geworden. Daar wilde ik me op focussen.'

Of dat frustratie gaf? Doriet: 'Bij mij wel.' Mirjam: 'Dat kan ik me goed voorstellen. Ik was bezig een toekomst op te bouwen, voor Doriet moet dat een eenzaam proces zijn geweest.'

Doriet: 'Je went wel aan die eenzaamheid. Veel mensen geloofden de twijfels over mijn afkomst niet. Er had een Nederlandse rechter naar gekeken, dus dan moest het kloppen. Het vertrouwen in ons rechtssysteem is groot. Op een gegeven moment houd je dan je mond. Al sprong ik altijd wel op als iemand zei dat Mirjam mijn biologische zus was. Dat moest ik dan weerleggen. Op het irritante af, denk ik.' Kort na de uitslag van hun DNA-test publiceerde een commissie onder leiding van voormalig topambtenaar Tjibbe Joustra een vernietigend rapport over misstanden in de Nederlandse adoptiepraktijk. Voor Doriet was het rapport – waarin ook beschreven is hoe veel er mis is gegaan in Indonesië – een bevestiging dat ze niets kan met haar adoptiepapieren.

Toch geeft ze haar zoektocht nog niet helemaal op. 'Als ik ooit in een bejaardenhuis zit en mijn kleinkinderen vragen of ik gezocht heb, wil ik kunnen zeggen dat ik er alles aan heb gedaan.'

Ze werkt nu aan een documentaire over haar illegale adoptieprocedure. Onlangs verscheen het eerste deel *Mijn naam was* op YouTube. Ze hoopt dat die documentaire (internationale) aandacht krijgt en dat iemand haar herkent, of dat iemand reageert die haar verder kan helpen.

Inmiddels heeft ook de omroep Deutsche Welle een item gemaakt over haar verhaal, dat ook in Indonesië aandacht heeft gekregen. 'Ik krijg heel veel reacties, waar ik nu druk mee ben. Voor vertalingen gebruik ik Google Translate. Mensen uit Indonesië zien ook direct dat wij geen zussen zijn.' ▶

WEEK19

INTERVIEW

"Jij bent echt Chinees, zij is duidelijk Javaans", zeggen ze. Het is voor hen onbegrijpelijk dat mensen in Nederland dat niet zien."

Indonesië heeft een minderheidspopulatie van Chinezen.

Doriet hoopt dat haar documentaire hen bereikt. 'Stel dat ze in die gemeenschap een kind zijn kwijtgeraakt destijds ...' In haar linkeroor heeft ze een gaatje, in haar rechteroor niet. 'Ik heb ergens gelezen dat dit een Chinees bijgelooft is. Ze doen dat als iemands leven in gevaar is geweest, in de hoop dat je de rest van je leven geluk hebt. Of dat ook de reden is dat ik alleen in mijn linkeroor een gaatje heb? Het is allemaal gokken. Voor hetzelfde geld hebben ze het links gedaan, en konden ze het rechts niet meer betalen.'

Mirjam heeft zich door het rapport van de commissie-Joustra 'heen geworsteld', zegt ze. 'Ik vind het heel pijnlijk wat er is gebeurd, dat er zo is gesjoemeld met mensenlevens. Dat mag nooit meer gebeuren en daar zou ik graag aan bijdragen.' De zussen hebben zich aangesloten bij de schadeclaim die juriste Dewi Deijle heeft ingediend namens Indonesische adop-

adoptiekinderen. Dat is eigenlijk niet veel meer dan een zoethoudertje, denken de zussen. Mirjam: 'De kennis die daar gebundeld wordt, hebben de meeste adoptiekinderen al. En een belangenorganisatie bestaat al, namelijk het Fiom. Wil de overheid ons echt helpen, dan moeten ze investeren in een DNA-bank. Er zijn nu alleen commerciële DNA-banken, en die zijn niet met elkaar verbonden.'

Doriet: 'Ik heb mijn DNA achtergelaten bij Ged Match.'

Volgens mij zit daar gewoon een beunhaas achter en de database heeft de illustere naam Genesis. Maar meer keuze hebben we niet. Ik laat het daar achter, omdat ik ontdekt wil worden. Het zijn allemaal Amerikaanse bureaus en daar nemen ze het niet zo nauw met privacy.'

Een goed georganiseerde internationale databank zou zich ook moeten richten op geboortelouders. 'Besef wel dat in Indonesië mama's en papa's hun kind zijn kwijtgeraakt', zegt Doriet. 'Je kunt wel sorry zeggen, maar wat gebeurt er daarna? Stel het je even andersom voor: jouw kind heette Harm of Kees. Hij speelde in de speeltuin, maar toen je hem riep, was hij er niet meer. En dat hij dan nu onder een andere naam in Indonesië leeft. Zou jij er dan genoeg mee nemen dat de Indonesische overheid sorry zegt? Dan wil je je kind toch ontmoeten?'

'Wil de overheid echt helpen, dan moet ze investeren in een DNA-bank.'

tiekinderen (zie kader). Niet omdat ze zo graag geld willen zien (de zoektocht van Doriet heeft een paar honderd euro gekost, en vooral heel veel tijd), maar omdat ze andere adoptiekinderen willen steunen. Doriet: 'De stichting Mijn Roots doet voor zeshonderd euro onderzoek voor je in Indonesië, en sommigen kunnen dat gewoon niet betalen. Anderen maken een reis naar het land van herkomst en zijn daardoor duizenden euro's kwijt.'

Meedoen met de claim is voor hen ook een signaal naar de overheid. 'Er zijn wellicht ook geadopteerden die gelukkig zijn met hun adoptie en daarom niet meedoen. Onze oproep aan hen is zich toch aan te sluiten om anderen te helpen. Wij bonzen namelijk op de deur van een overheid die niet opendoet.'

Minister Sander Dekker (Rechtsbescherming) heeft na publicatie van het rapport van de commissie-Joustra excuses aangeboden aan adoptiekinderen. Ook kondigde hij aan een expertisecentrum op te richten ter ondersteuning van

herinnering

Als de reacties op haar documentaire geen aanknopingspunten bieden, is Doriet van plan de zoektocht te stoppen. 'Het kost heel veel tijd. Ik ben er vanaf mijn vijftiende mee bezig en het is niet makkelijk om van teleurstelling naar teleurstelling te gaan. Het moet een keer genoeg zijn.'

Waar voor Mirjam de eerste anderhalf jaar van haar leven een black box is, heeft Doriet een herinnering aan Indonesië. 'De eerste is dat ik meegenomen word door een man. Hij moet een bekende van mij zijn, omdat ik niet bang voor hem ben. Wel voel ik dat hij slechte intenties heeft. De tweede herinnering is een plaatje in mijn hoofd dat dagelijks terugkeert: een soort jungle met bomen, een pad dat afbuigt naar het strand. Het strand is leeg, en er liggen drie primitieve bootjes. Ik stap in een bootje en peddel daarmee met tegenzin over zee.'

Ze kent een adoptiekind dat een vroege herinnering heeft getekend. De plek werd herkend en zo vond hij zijn biologische ouders. Zij bleken helemaal niet arm te zijn, maar juist rijk. Hij bleek door een dorpeling gestolen te zijn uit de kinderkamer. Zelf gaat ze haar herinnering ook tekenen, in de hoop dat iemand de plek kent. Als het een reële herinnering is, moet het zijn uit de tijd dat ze nog geen drie maanden oud was, beseft ze. 'Misschien verklaren anderen mij voor gek. Maar stel dat iemand van drie maanden zich meer kan herinneren dan we denken. Ik kan het ook niet verklaren, net zoals ik niet kan verklaren waarom ik zeker wist dat Mirjam niet mijn biologische zus is. Het beeld keert steeds terug en ik wil die kans niet laten liggen. Het is nu alles of niks.' 4

SCHADECLAIMS

Deze maand stelden twaalf geadopteerden uit Sri Lanka de staat aansprakelijk voor misstanden bij hun adopties. De overheid had volgens hen signalen dat hun adopties niet deugden. Ze willen een schadevergoeding voor de kosten die ze hebben gemaakt in de zoektocht naar hun afkomst. In maart startte juriste Dewi Deijle – zelf geadopteerd uit Indonesië – een vergelijkbare procedure namens Indonesische adoptiekinderen. Tussen 1973 en 1984 werden in Nederland 3040 kinderen uit Indonesië geadopteerd. Om te voorkomen dat zij allemaal individuele rechtszaken moeten aanspannen wil Deijle dat er een schadefonds komt waarop adoptiekinderen een beroep kunnen doen. Ze heeft tientallen voorbeelden van zoektochten meegestuurd met haar claim. De kosten daarvan variëren van 75 tot 20.000 euro. Deijle heeft nog geen reactie gekregen op haar claim. In 2017/2018 heeft ze een vergelijkbaar verzoek ingediend dat werd destijds afgewezen. Uit het recente rapport van de commissie-Joustra naar interlandelijke adoptie bleek echter dat de Nederlandse overheid wel degelijk steken heeft laten vallen.